



**Krizová komunikace jako součást  
řízení potravinových krizí,  
nikoli  
však krizí vyvolaných nedostatkem  
potravin**

**RNDr. Daniela Šebestová, CSc.**

1. prosince 2015



*Kdo a co je SZPI*

---

# Státní zemědělská a potravinářská inspekce

**KDO TO JE,  
CO DĚLÁ,  
PROČ, S KÝM A JAK**



# Co je to KRIZE?

-z řeckého slova *krino* (=sloveso vybírat, měřit posuzovat mezi dvěma alternativami) → *krisis* (pod.jméno, např. nesnáze, obrat, rozhodnutí,...)

**NEROVNOVÁHA, ZMĚNA, MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST**

-různé druhy krizí (ekonomická, společenská, ekologická, politická, medicínská, ropná, živelní, diplomatická, manželská, osobní...)

**NEŘEŠENÁ KRIZE MŮŽE PŘERŮST**

**V KATASTROFU**



# *Krizový management*

---

Proces řízení krize:

***krizový management -krizové řízení***

= speciální **manažerská** disciplína, která je zaměřena na prevenci nebo řízení podniku, projektu, situace.... v případě krize

***součástí krizového managementu je krizová komunikace***



# *Krizová komunikace - OBECNĚ*

---

## **Více definic, např:**

- Krizová komunikace patří mezi **klíčové disciplíny public relations** a je nedílnou součástí krizového managementu.
- Její úspěšné zvládnutí má ***zásadní význam pro ochranu a zachování dobrého jména*** subjektu - podniku, instituce, neziskové organizace nebo veřejně exponované osoby v jejíž prospěch je vykonávána.



# Krizová komunikace – OBECNĚ- podstata, cíl

Podstata krizové komunikace spočívá

- a)-v **prevenci** vypuknutí krize její **včasnou identifikací** prostřednictvím analýzy informačních toků uvnitř i vně subjektu (firmy, instituce,...)
- b)-**v komunikačním zvládnutí krize poté, co se rozhořela.**

Cíl: omezit nebo úplně vyloučit negativní vliv krizové situace **na dobrou pověst** a následné fungování subjektu...

(více např. Radek Chalupa-krizová komunikace pro všechny manažery a PR specialisty, Praha, Grada Publishing, 2012, apod.)



# Krizová komunikace – pravidla

## TYPICKÉ ZNAKY KRIZE

(neřešíme „krizi“ dle zákona 240/2000 Sb., o krizovém řízení – viz integrovaný záchranný systém)

- subjekt má často o problému **méně informací** než protistrana ➡ rychlý sběr všech informací
- velký **zájem veřejnosti a médií** o daný problém ➡ neagresivní, vstřícná a slušná komunikace, přiměřeně otevřená a racionální
- **překvapivost** situace – krize mnohdy není to, co si myslí subjekt, ale to, co si myslí veřejnost ➡ komunikovat optikou veřejného mínění
- překotný a **rychlý vývoj** ➡ nutno předvídat a stále zjišťovat a upřesňovat, aktuálně být „v obraze“, vžít se do myšlení veřejnosti a médií
- **nemožnost** zcela **ovlivnit publicitu** o daném tématu (ačkoliv jsou naše vztahy s novináři dlouhodobé a kvalitní)- i média zjišťují a upřesňují informace z různých zdrojů ➡ zaměřit se výhradně na krizi, odložit ostatní i plánovanou komunikaci
- **obavy** o další vývoj a **panika** (povětšinou u manažerů a odpovědných pracovníků) ➡ „Krizový manuál“, převzetí komunikace specialistou, příslušné kompetence, jednotná komunikace z centra...
- krize může trvat i **delší dobu** ➡ počítat s tím a vydržet



# CO JE ZAKÁZÁNO

---

## CO JE ZAKÁZÁNO

***říkat „no comment“ a prchat před novináři***

***lhát a mlžit***

***odmítat pochybení, vinu a lítost***

***nechat, aby se vyjadřoval kdekdo***

***myslet si, že je krize zažehnána***





# Potravinové krize a krize z potravin

a) **Nedostatek potravin** (např. 1972-4, jako důsledek stoleté neúrody v JV Asii a subsaharské Africe a omezení osevních ploch zejména v USA, enormní růst cen, ještě dramatičtější opakování v rozvojových zemích v 80. a 90. letech, dodnes není vyřešeno...)

*(více např. Eva Cihelková a kol. – Světová ekonomika. Obecné trendy rozvoje. – Beckova edice ekonomie. Praha, 2009)*

b) **Krize bezpečnosti a kvality potravin** (od cca 90. let 20. stol., kdy se zpřísnily požadavky na zdravotní nezávadnost a jakost potravin a kdy se zjištění kontrolních orgánů začalo masívně veřejně komunikovat, v ČR od r.2005 – kauza „omývání potravin“)

c) **Krize falšovaných potravin** (od cca začátku 21. stol., kdy se začalo veřejně mluvit o potravinách, které se tváří jako „něco co ve skutečnosti nejsou“)



# *Krise z nadbytku potravin*

## **SOUČASNÁ ABSURDNÍ SITUACE:**

A) *přebytek potravin, které musejí být uplatněny na trhu*

B) *z přebytku plynoucí vysoká konkurence tlačí na co nejnižší cenu*

C) *důsledkem je snaha maximálně zlevnit vstupy, zejména zlevnit cenu suroviny*

D) *výsledkem je nekvalitní a často falšovaná potravina*



## *Je to krize nebo není?*

**KRIZE Z POTRAVIN** v pravém slova smyslu  
zatím nehrozí

-všemocná **lobby však nikdy nespí**  
a zisk je zisk

-**kontrolní mechanismy** jsou aktuálně vysoce  
sofistikované a rozvinuté, systém je zejména v  
EU velmi dobře nastaven:

*od bezpečnosti (DG SANTE-RASFF) k falšování  
(DG SANTE-AACS)*

(V ČR: Národní kontaktní místa - SZPI)



# Co už jsme v EU zažili: životu nebezpečné potraviny

## Maso šílených krav – BSE

(od *bovinní spongiformní encefalopatie u skotu* ke *Creutzfeldt-Jakobově nemoci u člověka*) –

- 1996 v GB** (předčasná demence u mladých lidí a ohrožení života), poté v celé Evropě i jinde
- 1997** Nobelova cena za teorii prionů = nové infekční bílkovinné molekuly (Stanley B. Prusiner)
- 2001**: v ČR první případ ZD Dušejov na Vysočině (celkem 30) – tentýž rok vydal EP a R Nařízení č. 999/2001
- původní odhad: 40 000 mrtvých, realita: 118**



# Co už jsme v EU zažili: životu nebezpečné potraviny

## Jak nejjistěji uspat kojence – fenyklovým čajem s přísávkem durmanu obecného

V sobotu 1.února 2001 SZPI narychlo svolala TK:

***„Ve fenyklovém čaji pro děti jsou semena jedovatého durmanu! Hrozí vážné zdravotní problémy!“***

*Výrobce (spol. Herbex Zlín) zjistil, že šlo o důsledek ekologického zemědělství na Slovensku...*



# Co už jsme v EU zažili: životu nebezpečné potraviny

## Salmonela v čokoládě z lásky darované

*„Merci, díky za to, že jsi...!“*

16.ledna 2002 vydala SZPI TZ o tom, že v tyčinkách Merci je nebezpečná salmonela

výrobce Storck do poslední chvíle popíral možnost kontaminace v ČR

staženo bylo 46 tisíc balení čokolád

**Včasný zásah SZPI ve spolupráci s MF Dnes zabránil ohrožení životů salmonelozou**



# Co už jsme v EU zažili: životu nebezpečné potraviny

## Metanol nebo etanol?

2012 – 2013: **v ČR zemřelo 47 lidí na otravu jedovatým metanolem**, desítky byly hospitalizovány s poškozením zraku dalšími vážnými následky

-v oběhu bylo **cca 15 tis. litrů smrtícího alkoholu**

-kriminální čin, dosud se jím zabývají soudy, dosud nebylo vypátrány cca 2000 litrů....



# Co už jsme v EU zažili: životu nebezpečné potraviny

## Jed na potkany jako ochucovadlo polských keksů?

v lednu 2013 zveřejnily polské sdělovací prostředky, že tamější hygienická služba pátrá po zdroji jedu na potkany, které zjistila v sušeném mléce použitém spol.Magnolia do sušenek...

Jak to v Polsku bylo jsme se nedověděli ☹️

***V ČR je prodával Kaufland...nikdo nezemřel***





# *Co v EU zažíváme-falšované potraviny, jdoucí po naší peněžence*

---

**2012 – skandál s polskou posypovou technickou solí v potravinách**, který rozpoutala polská média a který se zprvu týkal pouze ČR, přerostl ve skandál EU

Důsledky: nikdy se nezjistili pachatelé, nikdo nebyl odsouzen, Poláci zametli problém pod koberec



# Co v EU zažíváme-falšované potraviny, které jdou po naší peněžence

---

## Skandál, který konečně probudil EU

2013 – v lednu propukl celoevropský skandál kdy se zjistilo, že se **levné koňské maso vydává za jiné dražšího maso**

Důsledek: „okrádání“ zákazníků, jejich uvádění v omyl

Dopad: změna přístupu EK k potravinám jako takovým, stará Evropa s *úžasem zjistila*, že se potraviny mohou také falšovat, nový přístup, nový systém hlášení konkrétních případů DG SANTE



## *Co ještě čeká evropské spotřebitele?*

---

**TTIP – Transatlantické obchodní a investiční partnerství (= TAFTA - Transatlantická zóna volného obchodu) - ???**

- zastánci: *přínos pro EU-120 mld. USD, pro USA - 90 mld. USD, stovky tisíc prac. míst*

- odpůrci: *USA-posílení pozice nadnárodních korporací, EU-omezení nár.vlád při dozoru nad trhem, ztráta 600 tis. prac.míst, zpomalení růstu HDP, snížení mezd a státních příjmů, růst finanční nestability....*



## *TTIP a potraviny*

---

### Nejcitlivější oblast TTIP:

#### **dovoz potravin z USA do EU**

a) **rozdíl v pravidlech:** USA – velmi benevolentní (FDA) – EU – vysoce sofistikovaná a přísná (DG SANTE)

b) není jasné, **zda budou pravidla EU závazná i pro dovozce z USA !!!**

### **PROBLÉM:**

***UTAJOVÁNÍ TEXTU PŘED EP (!)  
I PŘED VEŘEJNOSTÍ***



## *Aktuální situace*

- do 15.11.2015** – proběhlo 7 vyjednávacích kol, nyní EK zveřejňuje materiály z jednání
- nedůvěra** je mimořádně vysoká – **důsledek utajování v předchozím období**
- problém:** EK se snaží komunikovat otevřeně, **USA dosud nikdy nezveřejnily obdobné dokumenty** (pouze prohlášení o potenciálních výhodách)



# *Terorismus a potraviny*

---

- mezi potraviny patří i PITNÁ VODA
- nebezpečí již bylo deklarováno – mimořádná ochranná opatření
- nepodléhat neopodstatněným obavám a strachu,



## *CO s tím?*

---

-hledat **objektivní a relevantní** informace

-tvořit si přehled a **vlastní názor**

-**zdroje:**

- [www.szpi.gov.cz](http://www.szpi.gov.cz)
- [www.potravinynapranyri.cz](http://www.potravinynapranyri.cz)
- [www.bezpecnostpotravin.cz](http://www.bezpecnostpotravin.cz)



**Děkuji za pozornost**